

**GENERÁLNA PROKURATÚRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

IV/1 Spr 477/22/1000

Ústredná evidencia stanovísk
Generálneho prokurátora
Slovenskej republiky
Por. č. 1/2023

S T A N O V I S K O
generálneho prokurátora Slovenskej republiky

z 1. marca 2023

k určení subjektu oprávneného rozhodnúť v prípravnom konaní o zmene dôvodu zaistenia veci podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku z vecí pôvodne zaistenej na účely dokazovania na jej zaistenie ako nástroja trestnej činnosti alebo výnosu z trestnej činnosti

Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov vydávam v záujme jednotného uplatňovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov na návrh Komisie pre vydávanie záväzných stanovísk

toto stanovisko

záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry
a asistentov prokuratúry:

Uznesenie o zmene dôvodu zaistenia veci podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku, ktorým dochádza k zaisteniu veci ako nástroja trestnej činnosti alebo výnosu z trestnej činnosti namiesto zaistenia veci na účely dokazovania, je v prípravnom konaní oprávnený vydať len príslušný prokurátor. Policajt podľa § 10 ods. 7 Trestného poriadku takéto uznesenie vydať nemôže, a to ani so súhlasom príslušného prokurátora.

O d ô v o d n e n i e :

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe žiadosti ministra spravodlivosti Slovenskej republiky zaznamenal nejednotný právny názor jednotlivých súčastí prokuratúry ohľadne možnosti policajta - vyšetrovateľa Policajného zboru vydávať uznesenie o zmene dôvodu zaistenia podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku, a to vecí pôvodne zaistených na účely dokazovania na veci zaistené ako výnosy z trestnej činnosti.

Právne názory prokurátorov týkajúce sa možnosti vydávať uznesenie o zmene dôvodu zaistenia podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku, a to vecí pôvodne zaistených na účely dokazovania na veci zaistené ako výnosy z trestnej činnosti, možno v zásade rozdeliť do dvoch skupín.

Jedna názorová skupina (prvý námestník generálneho prokurátora Slovenskej republiky, trestný odbor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky) má za to, že o zmene dôvodu zaistenia zo zaistenia na účely dokazovania na zaistenie nástrojov trestnej činnosti alebo zaistenie výnosov z trestnej činnosti môže uznesením rozhodnúť iba predseda senátu alebo v prípravnom konaní výlučne prokurátor. Vyššie uvedené stanovisko je v súlade so stanoviskom ministra spravodlivosti Slovenskej republiky a Úradu pre správu zaisteného majetku.

Druhá názorová skupina (Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky) má ten právny názor, že o zmene dôvodu zaistenia zo zaistenia na účely dokazovania na zaistenie nástrojov trestnej činnosti alebo zaistení výnosov z trestnej činnosti môže uznesením rozhodnúť v prípravnom konaní prokurátor a policajt podľa § 10 ods. 7 Trestného poriadku.

Podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku zaistenie veci na účely dokazovania má prednosť pred inými dôvodmi zaistenia veci. Dôvod zaistenia je možné v priebehu trestného konania zmeniť uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť. O zmene dôvodu zaistenia nie je potrebné rozhodovať, ak sú splnené podmienky na uloženie trestu prepadnutia majetku, trestu prepadnutia veci, ochranného opatrenia zhabania veci alebo ochranného opatrenia zhabania časti majetku a táto vec je zaistená na účely dokazovania.

Podľa § 89a ods. 1 Trestného poriadku kto má pri sebe vec, ktorá môže slúžiť na účely dokazovania, je povinný ju na vyzvanie predložiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu; ak ju treba na účely dokazovania zaistiť, je povinný vec na vyzvanie týmto orgánom vydať. Pri vyzvaní ho treba upozorniť na to, že ak nevyhovie výzve, môže mu byť vec odňatá, ako aj na iné následky nevyhovenia.

Podľa § 89a ods. 3 Trestného poriadku vyzvať na vydanie veci je oprávnený predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt.

Podľa § 90 ods. 1 Trestného poriadku, ak vec, ktorá môže slúžiť na účely dokazovania, na vyzvanie nevydá ten, kto ju má pri sebe, môže mu byť na príkaz predsedu senátu a v prípravnom konaní na príkaz prokurátora alebo policajta odňatá. Policajt potrebuje na vydanie takého príkazu predchádzajúci súhlas prokurátora.

Podľa § 90 ods. 3 Trestného poriadku bez predchádzajúceho súhlasu podľa odseku 1 môže policajt vydať príkaz len vtedy, ak predchádzajúci súhlas nemožno

dosiahnuť a vec neznesie odklad.

Podľa § 96f Trestného poriadku, ak zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že hnutelná vec je nástrojom trestnej činnosti alebo výnosom z trestnej činnosti, môže predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor vydať príkaz na zaistenie hnutelnej veci. Na postup pri zaistení hnutelnej veci sa použije § 96e.

Trestný poriadok v ustanovení § 89 ods. 2 veta prvá favorizuje zaisťovanie vecí na účely dokazovania, ktoré má prednosť pred ostatnými dôvodmi zaistenia veci. Ak teda bude určitá vec v trestnom konaní zaistená fakticky ako dôkaz, nie je potrebné počas trvania trestného konania formálne rozhodovať iným spôsobom, aj keby inak podmienky pre takýto spôsob rozhodnutia boli splnené. V nadväznosti na to ustanovenie § 89 ods. 2 veta tretia Trestného poriadku umožňuje nezmeniť dôvod zaistenia vecí zaistených na účely dokazovania, ak sú splnené podmienky na uloženie trestu prepadnutia majetku, trestu prepadnutia veci, ochranného opatrenia zhabania veci alebo ochranného opatrenia zhabania časti majetku.

Trestný poriadok v súvislosti so silným postavením zaisťovacieho inštitútu k veciam zaisťovaným na účely dokazovania priznáva všetkým orgánom činným v trestnom konaní a súdu, a teda aj policajtom v prípravnom konaní, samostatné oprávnenie zaisťovať vec jej vydaním podľa § 89a ods. 3 Trestného poriadku. Ďalej Trestný poriadok v ustanovení § 90 ods. 3 výnimočne umožňuje vo vzťahu k veciam, ktoré majú byť zaisťované na účely dokazovania, aby ich samostatne a bez predchádzajúceho súhlasu prokurátora zaisťoval odňatím v trestnom konaní konajúci policajt, pričom k tomu ustanovuje príslušné podmienky.

Pokiaľ však ide o využitie ostatných zaisťovacích inštitútov v trestnom konaní, ktoré smerujú k zaistieniu nástrojov trestnej činnosti alebo výnosov z trestnej činnosti podľa § 95 až 96g Trestného poriadku, zaistieniu nároku poškodeného na náhradu škody na majetku obvineného podľa § 50 ods. 1 Trestného poriadku, zaistieniu výkonu trestu prepadnutia majetku podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku a pod., tieto inštitúty konajúci policajt v prípravnom konaní nemôže samostatne využiť, a to vydaním zaisťovacieho uznesenia alebo príkazu. V týchto prípadoch Trestný poriadok neumožňuje na rozdiel od ustanovenia § 90 ods. 1 Trestného poriadku policajtom ani to, aby citované inštitúty využil s predchádzajúcim súhlasom prokurátora.

Nad rámec uvedeného je potrebné dodať, že pokiaľ ide o prezaisťovanie vecí, pri ktorých z hľadiska využitia pôvodný zaisťovací inštitút a nový zaisťovací inštitút patrí v prípravnom konaní do výlučnej právomoci prokurátora, je nepochybné, že v týchto prípadoch výlučne prokurátor bude oprávnený rozhodovať o zmene dôvodu vydaním prezaisťovacieho uznesenia, pričom táto otázka nemôže byť logicky sporná.

Ustanovenie § 89 ods. 2 Trestného poriadku nerieši priamo, ktorý orgán činný v trestnom konaní môže procesne rozhodnúť o zmene dôvodu zaistenia, konkrétne

z veci zaistenej na účely dokazovania na zaistenie veci ako výnosu z trestnej činnosti podľa § 96f Trestného poriadku. Takúto právomoc má rozhodne v prípravnom konaní prokurátor. Za účelom ustálenia tohto orgánu však rozhodne nie je možné aplikovať ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 312/2020 Z. z.

Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 312/2020 Z. z.“) na postup príslušného orgánu sa použijú ustanovenia § 3 až 9, ak osobitný predpis neustanovuje inak (v poznámke pod čiarou k odkazu je ako osobitný predpis výslovne citovaný Trestný poriadok).

Vzhľadom na to, že Trestný poriadok vo svojich ustanoveniach upravujúcich zaškoľovanie vecí dôležitých pre trestné konanie a aj nástrojov trestnej činnosti a výnosov z trestnej činnosti v ustanoveniach § 89 až 98a Trestného poriadku podrobne vymedzuje, ktorý procesný orgán je oprávnený realizovať takýto zaškoľovací inštitút a akým postupom, je aplikácia zákona č. 312/2020 Z. z. na určenie procesného orgánu na vydanie zaškoľovacieho inštitútu v trestnom konaní, vrátane jeho zmeny, vylúčená.

Trestný poriadok v ustanovení § 89 ods. 2 veta druhá upravuje inštitút zmeny dôvodu zaistenia tak, že zmenu slovným vyjadrením „je možné“ pripúšťa ako alternatívu, a nie ako povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súčasne zakotvuje, že sa tak má stať uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť. V prípade, že dochádza k prezaisteniu veci zaistenej v trestnom konaní na účely dokazovania na zaistenie veci ako výnosu z trestnej činnosti podľa § 96f Trestného poriadku, tak osoba, ktorej vec bola zaistená, začína disponovať ďalšími procesnými právami, najmä právom podávať opravný prostriedok proti uzneseniu o zmene dôvodov zaistenia podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku, ďalej právom žiadať obmedzenie alebo zrušenie tohto „nového“ zaistenia. Rovnako však nekončí povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu preskúmať i v ďalšom priebehu trestného konania, či trvajú dôvody zaistenia veci a či sa tieto nemenia.

Táto úprava procesného rozhodovania o zmene dôvodov zaistenia veci (tzv. prezaistenia) je logická, nakoľko týmto prezaistením dochádza k zmene dôvodu zaistenia, a po prezaistení veci bude s touto vecou v trestnom konaní nakladané rovnako, akoby došlo k „novému“ procesnému zaisteniu. Ak takéto „nové“ prezaistenie veci smeruje k tomu, že vec bude zaistená ako nástroj trestnej činnosti alebo výnos z trestnej činnosti, je možné odvodzovať, že takéto rozhodnutie o takejto zmene dôvodu zaistenia môže vydávať v prípravnom konaní len taký procesný orgán, ktorý je podľa Trestného poriadku oprávnený v prípravnom konaní vydávať rozhodnutia o zaistení nástrojov trestnej činnosti alebo výnosov z trestnej činnosti. Takýmto procesným orgánom je len príslušný prokurátor.

Na základe toho je možné súčasne konštatovať, že Trestný poriadok neumožňuje policajtovi vydávať uznesenie o zmene dôvodu zaistenia veci podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku, a to z veci zaistenej na účely dokazovania na zaistenie veci ako nástroja trestnej činnosti alebo výnosu z trestnej činnosti podľa § 96f Trestného poriadku, a to ani so súhlasom príslušného prokurátora.

Ak by zákonodarca považoval za potrebné, aby konajúci policajt bol oprávnený zaisťovať veci v trestnom konaní aj na iné účely ako dokazovanie, a to na zaisťovanie nástrojov trestnej činnosti a výnosov z trestnej činnosti, bol by takéto oprávnenie pre konajúceho policajta výslovne upravené v niektorom z ustanovení § 95 až 96g Trestného poriadku, ktoré upravujú zaisťovanie vecí ako nástrojov trestnej činnosti a výnosov z trestnej činnosti.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Toto stanovisko nadobúda záväznosť **20. marca 2023**. Stanovisko je záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakaťel'ov prokuratúry a asistentov prokurátorov, ktorí budú podľa neho postupovať dovtedy, kým nebude prijatý iný právny názor alebo kým nedôjde k legislatívnej zmene, ktorá bude mať vplyv na obsah tohto stanoviska.

Dr. h. c. JUDr. Maroš Žilinka, PhD. v. r.
generálny prokurátor Slovenskej republiky